CONSTITV-TIONES REGNI NEAPOLITANI CVM GLOSSIS.

Pet. De Vineis.

CONSTITVTIONES REGNI Neapolitani cum gloſſis Dominorum Sebaſtiani Neapodani, Marini de Caramanico, Bartholomęi de Capua, & Lucę de Penna, cũ Additionibus & Apoſtillis D. Nicolai Superantij Patricij Veneti, militis Hieroſolymitani. I. V. D. cum notulis ſuis locis inſertis; atque caſtigatione ipſa quam nobis exhibuit Neapolis, necnon duplici Indice Legum & Rubricarum de nouo addito.

M. D. XXXVII.

COLL. S. SOC. SALM. EX DONO REGVM
num. 43 caj. 9 num. 5

Proemium.

¶ Incipit proemium.

Liber iſte iō conſtō ſeu ꝯſtōnū ōuqꝫ i eo redacta ſūt placita. q̄ cōſtitutiōes vulgo dicunt. vt. ff. de cōſtitu. prin. l. j. § hec ſunt. Pricipū in q̄. vtpote cuiuſdā ſfederici ſcdi oliz ipatoris tūc regis Sicilie q̄ librū iſtū cōpilari ⁊ publicari fecit añ. ꝑ iperio ꝓuaret ⁊ regno. Necnō alioꝝ ꝓcedētiū ſicilie regū. vt. j. i fi. ꝓemū. ¶ Hec āt ꝓncipalis cōſtō lex ē. Et i regno nr̄o ſicilie ꝑ. l. ſeruata. vt. ff. de origi. iu. l. ij. § itaqꝫ in ꝯſti. ā. ⁊ iſti. d iu. na. § ſꝫ ⁊ q ꝓn. ¶ Et neminez moueat q ꝓallegata romana iura tñ in ꝓncipe ⁊ romanoꝝ iperatore obtineāt cui ſoli conceſſum eſt cōdere legē. vt i aut. de rap. mu. in. ꝓn. col. ix. ⁊. C. de legi. ⁊ cōſti. l. ſi iperialis. ⁊ d ve. iu. enu. l. tāta. circa fi. Nā ei ſoli ꝯceſſum ē cōdere legē. ſ. cōez. vt i aut. de iſtr. cau. § qi igit col. vj. ¶ In vniuerſa itaqꝫ ditiōe ⁊ q̄ aſcēdētē videt ⁊ deſcēdētē ſolē. ⁊ q̄ ex vtroqꝫ laterē. i. i meridie ⁊ ſeptentriōe. vt in aut. vt oēs obe. iud. ꝓuin. § hoc cōſiderātes. col. v. ¶ Et in oībus inſulis q̄ vſqꝫ ad ipſos oceani receſſus extēdunt vt in aut. vt eccle. ro. § q ꝗ noſtra. col. ij. Et i oi terra quā romanoꝝ cōtinet lex ⁊ catholice eccl'ie ſāctio. vt i aut. de non ali. circa finē. co. ij. ¶ Sꝫ i rege libero q̄ ſcꝫ nulli⁹ alteri⁹ ptāti ſubiect⁹ eſt, idē dicim⁹. vt rex ipſe poſſet cōdere legē. vt. ff. de cap. ⁊ poſtli. reuer. l. nō dubito § liberi. Qualis ē rex ſicilie ſicut. j. ſubſiciemus. ¶ Idēqꝫ audacter dicim⁹ vt vez liẽr ſubditos regni ſui poſſit rex ꝯſtōnē facere ⁊ cōtraria ēt cōi romano iuri cōſtituere legē vt pꝫ. ff. de cap. ⁊ poſtli. reuer. l. poſt liminiū. in ꝓn. Cū ⁊ cōſtō dicat quā rex vel iperator cōſtituit. vt in decre. dj. ij. c. cōſtitutio. ¶ Quid enim aliud eſt lex q̄ rex. vt i. l. greca. ff. de leg. ⁊ ſe. con. l. lex eſt oim rex ⁊c. Solem⁹ eñ dicere nou⁹ rex noua lex. vt j. l. vltima. huiuſli. ad laudem ⁊c. ¶ Vñ ſicut iperatoris ita regis eſt ꝓpriū cōdere legē. Nimiꝝ. Quilꝫ nāqꝫ populus cuiuſcūqꝫ. ſ. municipij vel ciuitatis pōt ſibi legē propriā facere. Sicut eſt lex illa ſaltem illa d qua fit mentio. C. de noxa. ac. l. ſi ſerui nr̄i. Que municipalis lex vocat. Ius ciuile q̄ſi ius propriū ciuitatis ipſi⁹. vt. ff. d iuſt. ⁊ iure. l. omnes populi. Quū vnaqꝫ ꝓuicia abūdat i ſenſu ſuo. vt. xxv. d. c. vl. Recte igit idē i rege dixim⁹ q̄ hꝫ regimēta ꝓpłoꝝ ipſoꝝ. vt pꝫ. ff. d offi. ꝓ. l. vna vbi d' regimētis reipublice ⁊c. Et ꝓpterea qi rex deo ſeruit leges iuſtas ꝓcipiētes ⁊ ꝯtrias ꝓhibētes cōuenit in vigore ſāciēdo. vt. xxiij. q. iiij. c. ſi eccl'ia i fi. ¶ Et vt alti⁹ exordiamur māꝫ ꝓmū i terris nomē iperij regis fuit ꝑut hyſtoriograph⁹ ille Saluſti⁹ recitat i ꝓncipio libri ſui. Et hñ cū ex iure gē. q. l. antiq̄s cū ipō gn̄e hūano ē ꝓdita. vt. ff. d acqui. re. do. l. j. regna fuerūt cōdita. vt. ff. d iuſt. ⁊ iu. l. ex h. ¶ Deinde ſi quis reſpexerit ante vrbem conditam ad vetuſtiſſimam hominum antiquam rempublicam inueniet quod Eneas Troianus noſter rex fuit reipublice princeps. Poſtmodū quis principia condite vrbis recenſeat reges eam conſtituerunt Romulus et Numa pompilius. Ille quidem Romulus ciuitatem edificans. Et iſte Numa eā legib⁹ adornās ⁊ exornās. Poſt quos ipſā rex Tulius hoſtilius gubernauit. Licet demum ad imperatores vt puta Julium ceſarem ⁊ ſequentes deuentuꝫ fuerit. vt hic legitur in autentica vt prepo. nomē imperato. paragrapho ſi quis n. columna quinta ⁊ de offi. queſtor. lege ſecunda. ¶ Similiter ⁊ prime leges ſeculi a regibus proceſſerunt. tam ante vrbē conditam. vt i decre. ſeptima diſtinctiōe capitulo moyſes, quam condita vrbe vt in preallegato paragrapho ſi quis n. ⁊ digeſtis de ori. iu. lege ſecunda in ꝓncipio. Et ꝓpterea legiſlator plerumqꝫ legis regie meminit. vt. ff. de mor. infec. lege negat. ⁊ aliis pleriſque locis. Quod vero regalis ſicut imperialis dignitas in tēporalibus precellat ⁊ plenitudinem habeat poteſtatis iura ⁊ decreta concordant. Nam legibus iure noſtro animaduerſiones capitis ⁊ omnem poteſtatem dignitatem Regie attributam

nec poſſe à regibus appellari. vt. ff. de
orig. iu. l. ij. §. in initio ciuitatis huiꝰ con
ſtat reges ꝛc. et §. exactis deinde regibꝰ
cõſules ꝛc. Et ſcriptum ē in decretis ꝙ
regi lꝫ in ciuitate in qua regnat iubere
aliquid qđ neq; ante ipſum q̄ſq;, neq;
ipſe vnquã iuſſerat. Et non eſt cõtra ſo
cietatem ciuitatis ſi ei obtēperet imo
contra ſocietatē eēt ſi ei non obtēperat.
Generale quippe pactum eſt ſocietatis
humane obtēperare regibꝰ ſuis. vt. viij.
di. c. q̄ ꝯtra mores. Adeo quod vir iu=
ſtus ſi ſub rege homine fortã ſacrilego
militet recte illo iubēte pugnat. Si qđ
ſibi iubetur nõ eē ꝯ dei preceptum cer=
tum ē. Uel vtrũ ſi cõtra dei preceptũ cer
tum non eſt. Ita vt licet fortaſſe eũ fa=
ciat legem ſiq̄tas iperãdi. ¶ Innocētē
āt militē oſtēdat ordo ſeruiēdi. vt. xxiij.
q. j. quid culpa in ſi. ¶ Circa huiꝰ obe=
dientiam ciuilia iura aliter ꝛ ꝑ aliã viã
ꝓcedere videt̄ vt no. odo. ꝑ ac. ff. ad. l.
aq̄. l. liber hō ī gl. q̄ īcipit, ꝛ nihilominꝰ
ꝛc. Sic ſiſte dr̄ ꝺ Iuliano iperatore apo
ſtata xj. q. iij. c. iulianꝰ. Et alibi legit̄ qđ
due ſunt ꝑſone q̄bus mũdus iſte regit̄
Regalis vcꝫ et ſacerdotalis. Et ꝙ reges
ꝓſint in cauſis ſecularibus. Sacer
dotes āt in cauſis dei vt. ij. q. vij. c. cum
dauid. ꝛ xcvj. di. c. ij. ¶ Sicut ſiſte ꝺ ipe=
ratoribus põit̄ ꝙ ſacerdotiũ diuinis
miniſtrat. Impium āt hũanis preſidet
vt in aut. q̄. opor. epi. et cle. ce. ad or. ꝑdu.
in prin. co. j. ¶ Itē alibi ꝙ leges terrene
per iura regum poſſidet̄. i. iure hũano
quod in ptāte ē regum qđ eſt i. ll. regum
ſiue imperatorum. Qr ipſa iura hũana
per imperatores et reges ſeculi deꝰ di=
ſtribuit hũano generi vt. xxiij. q. vij. q̄
cũq; et viij. di. c. quo iure. Ex quo appet
quod ſicut dicimꝰ oīa eē iperatoris. vt
C. de q̄dri. ꝓſcript. l. bñ a zenone. Ita poſ
ſumus ꝛ in rege dicere ꝺ rebꝰ oibus re
gni ſui. Nã et in libro regum legit̄. Hoc
erit ius regis filios vſos faciet ſeruos
ſuos eq̄tes et ꝓcurſores agricolas et fa
bros armorũ. Filias vſas, faciet vnguē
tarias ꝛ cõq̄ſtarias et pãnificas ꝛ ſer=
uos vſos ꝛ ãcillas ponet̄ī ope ſuo. Op=
tima q̄q; vſa dabiꝫ ſuis ſuiſq; ꝛ ꝯogen=

tis ei ſui. Et ex hoc militaris diſciplina
docet̄ ꝙ predia capta ab hoſtibus q̄ ē ī
ptāte victoris cũ ſtati fiat iure gētiũ oc=
cupãtis vt. ff. ꝺ acq̄. re. do. l. male. §. vlt. to
ta regi ſuat̄ ꝛ ei cedit lꝫ poſtea rex por=
tiōe ſibi retēta eã inter milites diuidat
ꝓ q̄litatibꝰ ꝛ laboribꝰ ꝑſonarũ vt xxiij.
q. v. c. dicat ꝛ j. di. c. iꝰ militare. Et cũ hac
determinatiōe ſūt exaudiēda iura ciui=
lia q̄ vſr ſup ꝺ iter ſe ꝯtria. vt. ff. ꝺ acq̄. re.
do. l. trãſfuga. vbi dr̄ ꝙ ꝑda huiꝰ nõ eſt
publica: ſꝫ occupãtis. vt. ff. ad. l. iu. pe.
l. pe. vbi dr̄ ꝙ l. iu. hꝫ locũ ꝓ huiꝰ ꝑda
ſurrepta. q. d. vt pote pro re ſcã publica
ideſt fiſci. Alias enim predicta l. nõ ha=
beret ꝓ locum. vt. ff. ad l. iul. pe. l. j. ꝛ iij.
§. vl. Licet docto. iuris ciuilis aliter et
perperã in articulo iſto loquãtur vt
no. gl. or. de iure fiſci. l. diuus ꝯmodus.
Ideo etiã dr̄ quod non ſine cauſa prin=
cipes et reges mũdi gladium portãt. i.
habēt gladij poteſtatē vt. xxxiij. q. v. c.
ſunt q̄dã et extra de ma. et obe. c. ſolite.
Reges eñ debent ipſos de terris ſuis ꝑ
dere. vt. xxiij. q. v. c. rex. Et regum eſt pro
prium iudicium atq; iuſtitiam facere.
vt. xxiij. q. v. c. regum. ¶ Quid plura? pa
pa regi obſequit̄ et ei ſe ſubeſſe fatet̄. vt
xxv. q. j. ſatagendũ. Et ipſe xp̄s dei filiꝰ
regi terreno ſubditum ſe oſtendit qui
cũ pro ſe ſolui tributum faceret. vt. xxiij.
q. viij. c. tributũ. Sed ſubiectum regibꝰ
eē probauit vt extra de cēſi. c. oīs aīa.
Et exinde magnum atq; ſpāle tra ditur
documētũ ne q̄s ꝯditōes terreni regis
putet eſſe ſoluēdã ſm ap̄lꝫ ſcribētē gñā
liter oibꝰ. Eſtote ſubditi dñis vſis ſiue re
gi q̄ſi ꝓcellēti ſiue ducibꝰ tãq; ab eo miſ
ſis ad vidictã maleficiorꝝ. Laudē ꝟo bo
norꝝ. vt xj. q. j. c. magnum vt extra ꝺ ma.
et obe. c. ſolite. Quinimo ante reges et
principes erant. nam maiorum hec erat
conſuetudo vt rex eēt ſi ſacerdos et pon
tifex. Uñ romani imperatores põtifices
dicebãt̄. vt xxj. di. c. cleros et clericos. cir
ca mediũ. Et ꝺ exēplo reges et iperato=
res iunguntur et conſecrantur. vt extra
de ſac. vnc. c. vno. Et vides quando ſub
ditꝰ ſcribit regi dr̄ ſacre regie maieſtati
ꝛc. ꝓ et ꝑ regalia deſignãt̄ īſignia vcꝫ clac

Actum ſolẽni conſiſtorio melñẽſi, Anno dominice incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo primo, alias vigeſimo ſecũdo, menſe Auguſti, indictionis quarte. Inſinuatum vero menſe Septẽbri ſequentis, quinte indictionis. Amen. a

a ¶ Amen. Adde quod iſta dictio amen tria ſignificat. primo dicitur ſine defectu vt eſt gloſſ. in verbo, amen in c. 4 ſi chriſtus de iure iurand. Secundo dicitur verũ eſt, vt eſt tex. in c. revera. de conſecra. diſtinctio. ij. tertio loco dicitur in officijs, id eſt fiat fiat. et per Archidiaco. in c. conſului ſti. ij. queſtio. iiij. idem Arch. in c. ſedulo xxxviij. diſtinctio. et Abb. in dicto. c. et ſi chriſtus. Superantus.

FINIS.

¶ Lugduni cuſa a probatiſſimo
Calcographo Joanne
Creſpin als du
Quarre.
Anno a partu virgineo.
M.ccccc.xxxvij.
Mẽſe Mar
tio.

¶ Regeſtum.

A a b c d e f g h i k l m n o p q
r s t Omnes ſunt quaterniones
preter t qui eſt duernio.

BIBLIOTECA UNIVERSITA[RIA] SALAMA[NCA]